

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Beleid

Onderwerp:

Regie op windenergie

RES

energietransitie

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 30-05-2023

Notanummer : 2023-520

Datum : 30-05-2023

Programma : 04b - Energietransitie

Portefeuillehouder : Wethouder Walder,

Bijlage(n) : Bijlage 1 Wat is er de afgelopen jaren gebeurd.pdf, Bijlage 2 Kaart provinciaal ruimtelijk beleid windenergie.pdf, bijlage 3 Persbericht Windenergie in Deventer onder voorwaarden langs de A1.pdf, Bijlage 4 Brief GS aan PS inzake verzoek uitstel aanwijzen zoekgebieden.pdf

Parafering

26-05-2023: Wethouder24-05-2023: Programmamanager energietransitie

Agendering

* 31-05-2023: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

* 31-05-2023: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

Definitieve akkoord

31-05-2023

B & W d.d.: 30-05-2023

Besluit

1. Het gebied langs de A1 als zoekgebied voor windmolens te herbevestigen, conform de Omgevingsvisie Deventer en in lijn met het Fundament van de Omgevingsvisie 'Overijssel voor elkaar'.
2. Als eerste stap van het gebiedsproces een toetsingskader voor windenergie-initiatieven te maken, in samenspraak met belanghebbenden
3. De provincie te verzoeken om geen vergunningaanvragen binnen het aangewezen zoekgebied en daarbuiten in behandeling te nemen voordat de gemeenteraad het gemeentelijke toetsingskader voor windinitiatieven heeft vastgesteld

De nota en het besluit openbaar te maken nadat de belangrijkste stakeholders door de wethouder zijn geïnformeerd over het genomen besluit, onder embargo tot openbaarmaking

Inleiding

Deventer heeft als ambitie om voor 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren. Dit is in lijn met de doelstelling in het Nationale Klimaatakkoord. Met alleen zonne-energie is deze doelstelling niet haalbaar. Windenergie is hiervoor noodzakelijk. Met het vaststellen van de [RES 1.0 West-Overijssel](#) is door de raad besloten dat Deventer 212 GWh aan duurzame elektriciteit gaat opwekken in 2030. Hierbij heeft Deventer, in tegenstelling tot de meeste andere gemeenten, geen zoekgebieden aangewezen. Wel is ingestemd met de indicatieve opwekverdeling 60% wind en 40% zon. Hierdoor worden de bestaande netcapaciteit het beste benut en de maatschappelijke kosten voor het aanpassen van het netwerk het laagst

gehouden.

Om invulling te geven aan onze ambitie om voor 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren, wordt voorgesteld om het zoekgebied aan beide kanten en langs de gehele Deventer lengte van de A1 te herbevestigen conform de door de raad vastgestelde gemeentelijke Omgevingsvisie en de provinciale Omgevingsvisie. Als eerste stap van het gebiedsproces wordt in samenspraak met belanghebbenden een toetsingskader voor windenergie-initiatieven gemaakt. Dit toetsingskader wordt door de raad vastgesteld. Bij het vaststellen van de RES 1.0 is al bepaald dat hierbij veel ruimte voor lokaal eigenaarschap en financiële participatie moet zijn. Ook zal in het participatieve proces om te komen tot een toetsingskader veel aandacht worden besteed aan gezondheidsrisico's, met name in relatie tot geluid, trillingen en slagschaduw. Uiteindelijk moet het leiden tot plaatsing van windmolens voor de opwekking van duurzame energie waarmee wij met elkaar, op een zo gedragen mogelijke manier, de RES-doelstelling realiseren. Hiermee bieden wij helderheid aan onze inwoners waar en binnen welke kaders windmolens in Deventer mogelijk zijn.

Achtergrond

De kern van de collegeaanpak was tot nu toe de volgende: participatie rond grootschalige energieopwekking is van zeer groot belang. Die participatie wilden wij in eerste instantie vormgeven door middel van een Burgerberaad. Eind januari van dit jaar heeft de gemeenteraad het initiatief voor het Burgerberaad naar zich toe getrokken.

In bijlage 1 is kort beschreven wat er de afgelopen jaren is gebeurd met betrekking tot windenergie.

Op 29 maart jl. was er een werksessie voor de raad over windenergie waarin, naast een terugblik op de afgelopen 2½ jaar, verschillende scenario's zijn gepresenteerd.

Regionale energie strategie (RES 2.0)

De regio West-Overijssel werkt aan het opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES) 2.0. De regionale planning voor het vaststellen van de RES 2.0 kent twee oplevermomenten aan het Nationaal Programma RES:

- * voortgang RES 2.0 op 1 juli 2023 – feitelijke informatie, stand van zaken;
- * herijking RES 2.0 januari/februari 2024 – inhoudelijke aanpassingen, opnemen van nieuwe zoekgebieden.

Zowel ambtelijk als bestuurlijk maakt de provincie Overijssel duidelijk dat wordt verwacht dat Deventer invulling geeft aan de RES-afspraken. Na 1 juli is de provincie verplicht vergunningsaanvragen voor windprojecten in behandeling te nemen en een provinciaal inpassingplan (PIP) op te stellen indien er geen zoekgebied voor windenergie is aangewezen.

Plan MER

Het moment van oplevering van Herijking RES 2.0 wordt in West-Overijssel vooral bepaald door de plan-MER (Milieu Effect Rapportage) en de te doorlopen (besluitvormings-)procedures. De publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) was de start van de MER-procedure. Deventer heeft een door de raad vastgestelde zienswijze ingediend op de NRD. Daarin vragen wij om de geluidseffecten niet alleen kwalitatief te beoordelen, maar zoveel mogelijk kwantitatief. Een goed onderzoek door het RIVM naar geluidsnormen en afstanden van woningen tot windmolens, draagt bij aan een goed debat over dit onderwerp. Halverwege dit jaar wordt duidelijk wat de landelijke normen worden. In het eerste kwartaal van 2024 zijn deze normen onherroepelijk.

Netcongestie

Begin april 2023 heeft Provincie Overijssel per brief het 'Afwegingskader provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)'

aangeboden. Daarin wordt vastgelegd waar Enexis gaat investeren in versterking van het stroomnet. Gemeenten die geen zoekgebieden voor windenergie hebben aangewezen krijgen een lagere prioriteit in de pMIEK. Dat betekent dat de netcongestie bij de Hoogspanning Midden Station Deventer Bergweide later wordt aangepakt. Dit heeft gevolgen voor de energievoorziening van bedrijven in Deventer. Bovendien werkt dit vertragend en frustrerend voor de energietransitie.

Bovenstaande zaken zijn voor het college aanleiding werk te maken van windenergie in Deventer en de regie te nemen door voor 1 juni een zoekgebied voor windenergie aan te wijzen. En door samen met betrokken partijen kaders op te stellen, waaraan initiatieven binnen het zoekgebied kunnen worden getoetst.

Brief Provinciale Staten

Op 16 mei 2023 heeft Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten een brief gestuurd waarmee ze laten weten dat ze bepaalde gemeenten ondersteunen in het vaststellen van zoekgebieden voor de grootschalige opwek van windenergie op land na 1 juli 2023. Dat betreft gemeenten die hebben gevraagd om verzoeken voor vergunning voor wind op land voor die gemeenten pas na de afgesproken datum in behandeling te nemen (uiterlijk 1 januari 2024), waarbij maatwerk per gemeente uitgangspunt is. (zie bijlage 4)

Wij zullen de provincie verzoeken om geen verzoeken voor vergunning binnen het aangewezen zoekgebied uiteraard ook daarbuiten in behandeling te nemen voordat de gemeenteraad het gemeentelijke toetsingskader voor windinitiatieven heeft vastgesteld.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Helderheid bieden aan onze inwoners waar en binnen welke kaders windmolens in Deventer mogelijk zijn. Daartoe is het noodzakelijk dat de gemeente zelf zoveel mogelijk de regie voert over het plaatsen van windmolens. Het zoekgebied aan beide kanten en langs de gehele Deventer lengte van de A1 is daarvoor al aangewezen in de reeds vastgestelde gemeentelijke Omgevingsvisie en de provinciale Omgevingsvisie. Dit bevestigen wij met dit besluit.

Hiermee wordt invulling gegeven aan de ambitie om voor 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren.

Als eerste stap van het gebiedsproces wordt in samenspraak met belanghebbenden een toetsingskader voor windenergie-initiatieven gemaakt. Dit toetsingskader wordt door de raad vastgesteld. Bij het vaststellen van de RES 1.0 is al bepaald dat hierbij veel ruimte voor lokaal eigenaarschap en financiële participatie moet zijn. Ook zal in het participatieve proces om te komen tot een toetsingskader veel aandacht worden besteed aan gezondheidsrisico's, met name in relatie tot geluid, trillingen en slagschaduw. Uiteindelijk moet het leiden tot plaatsing van windmolens voor de opwekking van duurzame energie waarmee wij met elkaar, op een zo gedragen mogelijke manier, de RES-doelstelling realiseren.

Kader

- * RES 1.0 West-Overijssel
- * Omgevingsvisie Deventer
- * Fundament Omgevingsvisie provincie Overijssel
- * pMIEK (provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat)
- * Categorieën voor verplichte participatie onder Omgevingswet en Deventer Participatiebeleid

Betrokken partijen en participatie

Het politieke proces rond de Windverkenning in 2021 heeft laten zien dat de uitgevoerde participatie niet heeft geleid tot besluitvorming in de gemeenteraad over de Windverkenning. Het participatieproces is geëvalueerd door Bureau Buhrs. De aandachtspunten uit het eindrapport vormen een belangrijke bouwsteen van dit nieuwe proces. Daarnaast vormt het nieuwe gemeentelijk participatiebeleid (febr 2023) de basis. Het belangrijkste aandachtspunt is dat 'bij aanvang en gedurende het hele proces het doel van het proces en mate van invloed van de deelnemers duidelijk moet zijn. Ook dienen deelnemers goed inzicht te hebben in wat met de resultaten wordt gedaan: in welk beleidsproces worden ze gebruikt, hoe verloopt de besluitvorming?'

Het antwoord daarop luidt als volgt: het doel van de eerste stap van het participatieproces is het opstellen van een toetsingskader voor windinitiatieven. Alle deelnemers aan het participatieproces worden uitgenodigd om daar input voor te leveren. Alle input wordt vastgelegd en meegenomen in het toetsingskader dat uiteindelijk wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Tijdens dat besluitvormingsproces zal de raad beoordelen of de opbrengst van het participatieproces op de juiste wijze is verwerkt in het toetsingskader. Als deelnemers aan het participatieproces het niet eens met het voorgestelde toetsingskader kunnen ze dat kenbaar maken aan de gemeenteraad.

Lusten & lasten

In een nieuw participatietraject zal meer aandacht besteed worden aan de lusten die tegenover de lasten staan. Daarbij ligt een vorm van financieel voordeel het meest voor de hand. Dat kan door financiële participatie in windmolens, delen in de opbrengst van de windmolen en/of gebruik van een deel van de opgewekte energie voor eigen gebruik. Ook kan worden gedacht aan voordelen zoals het instellen van een gebiedsfonds waarmee bijvoorbeeld investeringen in buurt-/dorpsvoorzieningen, natuur en recreatie betaald kunnen worden. Dat fonds wordt dan jaarlijks gevuld met een deel van de opbrengsten van de windmolens. Omwonenden bepalen waaraan het geld uit het gebiedsfonds wordt besteed. Voor al deze vormen van compensatie van negatieve effecten van windmolens op het leefgenot geldt dat het niet eenvoudig is om dit zorgvuldig, eerlijk en rechtmatig uit te voeren. Er zijn wel goede voorbeelden uit Nederland en in bijvoorbeeld Duitsland wordt hiermee al jaren met succes (en draagvlak) gewerkt.

Veranderende rol gemeente

Ons uitgangspunt is dat het plaatsen van windmolens bij voorkeur voort moet komen uit lokaal initiatief. Initiatiefnemers zijn daarmee primair verantwoordelijk voor het organiseren van een adequaat participatieproces. Dit past ook bij de uitgangspunten van de Omgevingswet. Dat neemt niet weg dat de gemeente daarin een belangrijke rol speelt.

Die rol moet er bovenal toe leiden dat maximale zeggenschap van betrokkenen wordt geborgd. Daarom wordt als eerste stap van het participatieve gebiedsproces onder regie van de gemeente een toetsingskader voor windinitiatieven opgesteld. Dit toetsingskader wordt door de raad vastgesteld.

Argumenten voor en tegen

Voor

1.1 Windenergie is nodig om onze eigen klimaatdoelstellingen te halen.

Deventer heeft als ambitie om voor 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren.

1.2 Deventer heeft zich gecommitteerd aan het RES proces en de verhouding 60/40 tussen wind en zon

Op 7 juli 2021 heeft de raad ingestemd met RES 1.0 en de Deventer bijdrage van

212 GWh aan het RES-bod van West Overijssel. In de RES 1.0, is ook de verhouding 60/40 tussen wind en zon opgenomen. Deventer is en voelt zich medeverantwoordelijk voor het regionale bod. Het aandeel wind bedraagt dan 127 GWh (8 á 9 windmolens).

1.3 Herbevestiging van keuzes in Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie Deventer is windenergie langs grootschalige infra-elementen zoals de A1 (Schipbeekzone) al mogelijk. In de [Omgevingsvisie](#) staat op pag. 61 hierover het volgende: 'We zien mogelijkheden om in het buitengebied in energielandschappen (zonne- en windmolenparken) energie op te wekken. Deze landschappen zijn door hun verschijningsvorm en omvang gebiedsvreemde elementen, die niet of moeilijk in de omgeving zijn in te passen. In het oude hoevenlandschap en het rivierenlandschap (Natura 2000-gebied) zien we weinig tot geen mogelijkheden, maar wel langs grootschalige infra-elementen zoals de A1 (Schipbeekzone) en in delen van het jonge ontginningslandschap'. In het Fundament Omgevingsvisie Overijssel is dit gebied ook aangewezen als geschikt voor het opwekken van windenergie (zie bijlage 2). Dit besluit is in feite een herbevestiging van het bestaande Omgevingsbeleid. Windmolens langs bestaande infrastructuur (A1) en diens invloedssfeer wordt in het algemeen gezien als het minst hinderlijk.

1.4 Eerdere (focus)gebieden voor wind uit de Windverkenning hebben geen speciale status.

De Windverkenning (nov 2020) is niet door de gemeenteraad vastgesteld en heeft geen formele status. Dat betekent dat voor de hele zone langs de A1 een toetsingskader wordt opgesteld, waar initiatieven aan worden getoetst. Binnen de genoemde zone zijn er dan ook geen gebieden met een speciale status, zoals een focusgebied.

1.5 Aanwijzen zoekgebied wind versnelt investeringen in energie infrastructuur Deventer

Netcongestie leidt tot beperkingen voor uitbreiding van zonne-energie, met name op daken en grond van bedrijven. Begin april 2023 heeft Provincie Overijssel per brief (kenmerk D2023-03-008904) het 'Afwegingskader provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) aangeboden. Daarin wordt de prioritering van investeringen in versterking van het stroomnet door Enexis gerelateerd aan het al dan niet aanwijzen van zoekgebieden voor windenergie. Door dit besluit verwachten wij dat Deventer een hogere prioriteit krijgt.

1.6 Aanwijzen van een zoekgebied beperkt de mogelijkheden voor initiatieven buiten het zoekgebied

Met het bevestigen van het gebied dat ook al in de gemeentelijke Omgevingsvisie en het Fundament van de provinciale Omgevingsvisie is aangewezen voor wind, maken we duidelijk dat we het plaatsen van windmolens buiten het zoekgebied niet wenselijk vinden. Wij richten ons hiermee op windinitiatieven die juridisch een grotere kans van slagen hebben.

1.7 Aanwijzen zoekgebied wind voorkomt een provinciaal inpassingsplan (PIP)

Twee jaar geleden is in het kader van de RES afgesproken dat de Overijsselse gemeenten tot 1 juli 2023 de tijd kregen om zoekgebieden voor wind vast te stellen. Zowel ambtelijk als bestuurlijk geeft de provincie Overijssel het signaal af dat Deventer zoals afgesproken(een) zoekgebied(en) moet aanwijzen. Na 1 juli is de provincie namelijk verplicht vergunningsaanvragen voor windprojecten in behandeling te nemen en een provinciaal inpassingsplan (PIP) op

te stellen als er nog geen gemeentelijk zoekgebied voor windenergie is aangewezen. Vanuit de Elektriciteitswet is de provincie in eerste aanleg bevoegd gezag voor windparken van 5 - 100 MW (1 grote molen levert al 6 MW).

Op grond van dit besluit zullen wij de provincie verzoeken om geen vergunningaanvragen binnen het aangewezen zoekgebied in behandeling te nemen voordat de gemeenteraad het gemeentelijke toetsingskader voor windinitiatieven heeft vastgesteld.

2.1 Een zorgvuldig gebiedsproces organiseert en borgt medezeggenschap

Via een gebiedsproces wordt medezeggenschap voor belanghebbenden georganiseerd en geborgd. Het doel hiervan is de verschillende belangen zo tijdig mogelijk op tafel te krijgen en daarmee een zorgvuldig afgewogen besluit te kunnen nemen. Cruciaal daarbij is aan de voorkant duidelijk en eerlijk te zijn over de kaders. Dit maakt duidelijk wat vastligt (opgave, zoekgebied, landelijke normen) en waar ruimte is voor invloed. Als gemeente verzorgen we de daarom start van het gebiedsproces, waarbij de focus ligt op het opstellen van een toetsingskader voor windinitiatieven. Vervolgens is het aan de initiatiefnemers voor windenergie zelf om de participatie rond een specifieke projectlocatie via een gebiedsproces vorm te geven (conform toetsingskader en de Omgevingswet). Daarvoor zijn ze zelf verantwoordelijk.

De kwaliteit van de projectparticipatie weegt de gemeente mee bij de beoordeling van een initiatief. Vindt de gemeente de participatie die een initiatiefnemer heeft georganiseerd niet goed genoeg, dan krijgt initiatiefnemer de kans de participatie opnieuw te organiseren. Wil de initiatiefnemer dit niet, dan kan de gemeente ervoor kiezen de aanvraag niet in behandeling te nemen.

2.2 Het toetsingskader geeft aan wat de essentiële onderdelen zijn voor een proces waarbij de omgeving op een goede manier wordt meegenomen bij windinitiatieven.

De eerste fase van het gebiedsproces leidt tot een toetsingskader voor windinitiatieven waarin verschillende inhoudelijk/financiële voorwaarden worden beschreven. Het kader omvat meer dan alleen de planologische juridische procedure die doorlopen moet worden. Het gaat ook in op de rolname van de gemeente en haar inwoners. Ook inwoners kunnen verschillende rollen oppakken: grondeigenaar, bewoner of actief in een energiecoöperatie of bewonersplatform. In het toetsingskader wordt o.a. het volgende opgenomen:

- * Een beschrijving van het te volgen gebiedsproces (participatie) door een initiatiefnemer van een windproject;
- * Dat een inspanningsverplichting is vereist van initiatiefnemers om dit uit te voeren;
- * Dat de resultaten van het gebiedsproces worden vastgelegd in een omgevings-overeenkomst;
- * Dat het bevoegd gezag de resultaten van het participatieve gebiedsproces meeweegt in de besluitvorming over de vergunning.
- * Ontwerprichtlijnen en technische kaders
- * Geldende wet- en regelgeving
- * Bewonersparticipatie, co-creatie en planschade
- * Streven naar minimaal 50% lokaal eigenaarschap
- * Mogelijkheden voor het vormen van een gebiedsfonds
- * Landschappelijke inpassing
- * Bijzondere aandacht zullen we hierbij besteden aan de normen ten opzichte van dichtbebouwde gebieden/woonwijken. Hierbij doet zich onder meer de vraag voor of we, naast of in aanvulling op de nog door het rijk vast te stellen normen, specifiek gemeentelijke normen willen hanteren.

Tegen

* We zijn ons bewust dat in het Evaluatierapport Buhrs wordt geadviseerd om juist samen met belanghebbenden over locaties voor windmolens te bepalen. In geval gaat het echter niet om concrete locaties, maar om het aanwijzen van een zoekgebied. De eerste stap van het participatieproces is het opstellen van een toetsingskader dat zal worden toegepast voor beoordeling van concrete initiatieven binnen het zoekgebied. Het aanwijzen van een zoekgebied is de enige manier om zelf regie te houden in relatie tot de bevoegdheid van de provincie en ervoor te zorgen dat investeren in het elektriciteitsnet van Deventer hoge prioriteit krijgt bij de netbeheerder (pMIEK). Gemeente kiest er nu voor om voor het gebied dat in de gemeentelijke en provinciale omgevingsvisie al staat beschreven als gebied waar windenergie al mogelijk is, samen met belanghebbenden een toetsingskader op te stellen. Daarmee houden belanghebbenden invloed op initiatieven.

* Binnen het aangewezen zoekgebied heeft de gemeente minder sturing op de exacte locaties van windmolens. Ze kunnen, vanuit het oogpunt van de gemeente, op minder optimale locaties komen te staan. Het toetsingskader biedt echter de mogelijkheid om te sturen op de meest geschikte locaties.

* Plaatsen van windmolens zal leiden tot weerstand van omwonenden en andere partijen. Dit is niet te voorkomen en is onafhankelijk van de locatie en het participatieproces. Belangrijk aandachtspunt uit het Evaluatierapport Buhrs hierbij is 'voldoende ruimte bieden voor interactie: het uitwisselen van zorgen, wensen en belangen' en 'Deelnemers voldoende kennis geven'.

* Er zijn nog geen (nieuwe) landelijke normen voor geluid, slagschaduw, lichtschildering en externe veiligheid. Medio dit jaar wordt duidelijk wat de landelijke normen worden. In het eerste kwartaal van 2024 worden deze onherroepelijk. Gedurende het participatieproces zal steeds transparant worden gecommuniceerd over de stand van zaken betreffende de ontwikkeling en vaststelling van deze normen. Het lijkt vooralsnog onwaarschijnlijk dat de provincie of gemeente in zal stemmen met een plan voordat er duidelijkheid is over de landelijke normen. Daarnaast zal ook de vraag worden gesteld of het wenselijk is om in aanvulling op de landelijke normen gemeentelijke normen te hanteren.

* Besluitvormingsproces over windenergie loopt samen met het besluitvormingsproces van de RES 2.0 en het opstellen van een nieuw Energieplan. Deze processen lopen niet volgorde- en kunnen daardoor de besluitvorming bemoeilijken. Afhankelijk wanneer de besluitvorming in de raad over het zoekgebied wind plaatsvindt kan het besluitvormingsproces voor de RES 2.0 te vroeg komen. De gemeentelijke besluitvorming over windenergie zal leidend zijn. Dit vraagt afstemming met RES West-Overijssel en een duidelijke planning voor de raad, belanghebbenden en inwoners.

Financiële consequenties en dekking

Het uitvoeren van een participatief gebiedsproces waarvan de eerste stap wordt gevormd door het opstellen van een toetsingskader en de bijbehorende communicatie vraagt om extra capaciteit. Die kan worden gedekt uit de extra middelen uit de regeling capaciteit voor klimaat en energiebeleid. Hierbij is voor 2023 rekening gehouden met €150.000,- en voor 2024 en 2025 met €200.000,-.

Via een anterieure overeenkomst tussen gemeente en initiatiefnemer worden afspraken gemaakt over de kostenverdeling van het hele planproces.

Openbaarmaking en communicatie

Aandachtspunten uit het Evaluatierapport Buhrs zijn o.a. inwoners en stakeholders eerder meenemen in besluitvorming, beleidsprocessen goed uitleggen en verwachtingen managen. Onderstaande communicatie-activiteiten op korte termijn geven hier (naast het gebiedsproces) invulling aan.

* Na besluitvorming in het college in volgorde de volgende stappen doorlopen:

1. De belangrijkste stakeholders worden rechtstreeks (telefonisch) geïnformeerd over het genomen besluit, onder embargo tot openbaarmaking
2. Er wordt een brief of mail gestuurd naar de stakeholders waarin het besluit en het vervolgproces terug te lezen zijn.
3. Ook provincie en buurgemeenten worden geïnformeerd over het besluit.

* Wijkmanagers van de wijken die in het zoekgebied liggen worden geïnformeerd over het besluit en het vervolg, als ook andere betrokken collega's van aanpalende projecten.

* Persbericht waarin het besluit breed wordt gecommuniceerd (zie bijlage 3).

* Persgesprek om het besluit nader toe te lichten.

* Informatiebijeenkomst in juni voor inwoners en andere belangstellenden om het besluit en het vervolg toe te lichten en vragen te beantwoorden.

* Het raadsvoorstel zal beeldvormend, oordeelsvormend en besluitvormend behandeld worden in de gemeenteraad met mogelijkheid tot inspraak.

KERNBOODSCHAP:

Deventer heeft als ambitie om voor 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren en onderschrijft de noodzaak om duurzame energie op te wekken in een mix van zon en wind.

De gemeente bevestigt het gebied langs de A1, van de IJssel tot aan de oostelijke gemeentegrens, als zoekgebied voor windmolens, conform de door uw raad vastgesteld Omgevingsvisie Deventer en in lijn met het Fundament van de Omgevingsvisie 'Overijssel voor elkaar'.

Binnen het zoekgebied neemt de gemeente het voortouw in het uitvoeren van een participatief gebiedsproces. De eerste stap van het gebiedsproces leidt tot het opstellen van een toetsingskader waarin spelregels en kaders worden vastgesteld ter beoordeling van windinitiatieven. Het toetsingskader wordt in samenspraak met betrokkenen gemaakt en wordt uiteindelijk vastgesteld door de gemeenteraad.

De spelregels en kaders in het toetsingskader kunnen o.a. gaan over lokaal eigenaarschap, een gebiedsfonds, normen voor geluid en slagschaduw en de manier waarop belanghebbenden bij concrete initiatieven worden betrokken.

Aanpak en uitvoering

* 30/31 mei; Provincie Overijssel wordt zo snel mogelijk geïnformeerd over het collegebesluit, ten behoeve van de pMIEK en aanwijsbevoegdheid wind.

* Juni: Informatiebijeenkomst voor inwoners en andere belangstellenden om het besluit en het vervolg toe te lichten en vragen te beantwoorden.

* Juli: raadsbehandeling voorstel 'Regie op windenergie'

* Na besluitvorming raad: toetsingskader voor windinitiatieven opstellen (Q3 2023) samen met inwoners en belanghebbenden en deze ter besluitvorming voorleggen aan de raad (Q4 2023).

RAADSVOORSTEL

Onderwerp	:	Regie op windenergie RES energietransitie
Portefeuillehouder	:	Wethouder Walder,
Voorstelnummer	:	2023-520
Datum B en W besluit	:	30-05-2023
Team	:	DEV-BLD

Inleiding

Deventer heeft als ambitie om voor 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren. Dit is in lijn met de doelstelling in het Nationale Klimaatakkoord. Met alleen zonne-energie is deze doelstelling niet haalbaar. Windenergie is hiervoor noodzakelijk. Met het vaststellen van de [RES 1.0 West-Overijssel](#) is door de raad besloten dat Deventer 212 GWh aan duurzame elektriciteit gaat opwekken in 2030. Hierbij heeft Deventer, in tegenstelling tot de meeste andere gemeenten, geen zoekgebieden aangewezen. Wel is ingestemd met de indicatieve opwekverdeling 60% wind en 40% zon. Hierdoor worden de bestaande netcapaciteit het beste benut en de maatschappelijke kosten voor het aanpassen van het netwerk het laagst gehouden.

Om invulling te geven aan onze ambitie om de CO₂-uitstoot met 55% te reduceren, stelt het college nu voor om het zoekgebied aan beide kanten en langs de gehele Deventer lengte van de A1 te herbevestigen conform de door uw raad vastgestelde gemeentelijke Omgevingsvisie en de provinciale Omgevingsvisie. Als eerste stap van het gebiedsproces wordt in samenspraak met belanghebbenden een toetsingskader voor windenergie-initiatieven gemaakt. Dit toetsingskader wordt door de raad vastgesteld. Bij het vaststellen van de RES 1.0 is al bepaald dat hierbij veel ruimte voor lokaal eigenaarschap en financiële participatie moet zijn. Ook zal in het participatieve proces om te komen tot een toetsingskader veel aandacht worden besteed aan gezondheidsrisico's, met name in relatie tot geluid, trillingen en slagschaduw. Uiteindelijk moet het leiden tot plaatsing van windmolens voor de opwekking van duurzame energie waarmee wij met elkaar, op een zo gedragen mogelijke manier, de RES-doelstelling realiseren. Hiermee bieden wij helderheid aan onze inwoners waar en binnen welke kaders windmolens in Deventer mogelijk zijn.

Achtergrond

De kern van de collegeaanpak was tot nu toe de volgende: participatie rond grootschalige energieopwekking is van zeer groot belang. Die participatie wilden wij in eerste instantie vormgeven door middel van een Burgerberaad. Eind januari van dit jaar heeft de gemeenteraad het initiatief voor het Burgerberaad naar zich toe getrokken.

In bijlage 1 is kort beschreven wat er de afgelopen jaren is gebeurd met betrekking tot windenergie.

Op 29 maart jl. was er een werksessie voor de raad over windenergie waarin, naast een terugblik op de afgelopen 2½ jaar, verschillende scenario's zijn gepresenteerd.

Regionale energie strategie (RES 2.0)

De regio West-Overijssel werkt aan het opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES) 2.0. De regionale planning voor het vaststellen van de RES 2.0 kent twee oplevermomenten aan het Nationaal Programma RES:

* voortgang RES 2.0 op 1 juli 2023 – feitelijke informatie, stand van zaken;

* herijking RES 2.0 januari/februari 2024 – inhoudelijke aanpassingen, opnemen van nieuwe zoekgebieden.

Zowel ambtelijk als bestuurlijk maakt de provincie Overijssel duidelijk dat wordt verwacht dat Deventer invulling geeft aan de RES-afspraken. Na 1 juli is de provincie verplicht vergunningsaanvragen voor windprojecten in behandeling te nemen en een provinciaal inpassingplan (PIP) op te stellen indien er geen zoekgebied voor windenergie is aangewezen.

Plan MER

Het moment van oplevering van Herijking RES 2.0 wordt in West-Overijssel vooral bepaald door de plan-MER (Milieu Effect Rapportage) en de te doorlopen (besluitvormings-)procedures. De publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) was de start van de MER-procedure. Deventer heeft een door de raad vastgestelde zienswijze ingediend op de NRD waarin wordt gevraagd om de geluidseffecten niet alleen kwalitatief te beoordelen, maar zoveel mogelijk kwantitatief. Een goed onderzoek door het RIVM naar geluidsnormen en afstanden van woningen tot windmolens, draagt bij aan een goed debat over dit onderwerp. Halverwege dit jaar wordt duidelijk wat de landelijke normen worden. In het eerste kwartaal van 2024 zijn deze normen onherroepelijk.

Netcongestie

Begin april 2023 heeft Provincie Overijssel per brief het 'Afwegingskader provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)' aangeboden. Daarin wordt vastgelegd waar Enexis gaat investeren in versterking van het stroomnet. Gemeenten die geen zoekgebieden voor windenergie hebben aangewezen krijgen een lagere prioriteit in de pMIEK. Dat betekent dat de netcongestie bij de Hoogspanning Midden Station Deventer Bergweide later wordt aangepakt. Dit heeft gevolgen voor de energievoorziening van bedrijven in Deventer. Bovendien werkt dit vertragend en frustrerend voor de energietransitie.

Brief aan Provinciale Staten

Op 16 mei 2023 heeft Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten een brief gestuurd waarmee ze laten weten dat ze bepaalde gemeenten ondersteunen in het vaststellen van zoekgebieden voor de grootschalige opwek van windenergie op land na 1 juli 2023. Dat betreft gemeenten die hebben gevraagd om verzoeken voor vergunning voor wind op land voor die gemeenten pas na de afgesproken datum in behandeling te nemen (uiterlijk 1 januari 2024), waarbij maatwerk per gemeente uitgangspunt is. (zie bijlage 4)

Wij zullen de provincie verzoeken om geen verzoeken voor vergunning binnen het aangewezen zoekgebied en uiteraard ook daarbuiten in behandeling te nemen voordat de gemeenteraad het gemeentelijke toetsingskader voor windinitiatieven heeft vastgesteld.

Raadsvoorstel

1. Het gebied langs de A1 als zoekgebied voor windmolens te herbevestigen, conform de Omgevingsvisie Deventer en in lijn met het Fundament van de Omgevingsvisie 'Overijssel voor elkaar'
2. Als eerste stap van het gebiedsproces, een toetsingskader windenergie te maken, in samenspraak met belanghebbenden
3. De provincie te verzoeken om geen vergunningsaanvragen binnen het aangewezen zoekgebied en daarbuiten in behandeling te nemen voordat de gemeenteraad het gemeentelijke toetsingskader voor windinitiatieven heeft vastgesteld.

Kern raadsvoorstel

Deventer heeft als ambitie om voor 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren en onderschrijft de noodzaak om duurzame energie op te wekken in een mix van zon en wind.

De gemeente bevestigt het gebied langs de A1, van de IJssel tot aan de

oostelijke gemeentegrens, als zoekgebied voor windmolens, conform de door uw raad vastgesteld Omgevingsvisie Deventer en in lijn met het Fundament van de Omgevingsvisie 'Overijssel voor elkaar'.

Binnen het zoekgebied neemt de gemeente het voortouw in het uitvoeren van een participatief gebiedsproces. De eerste stap van het gebiedsproces leidt tot het opstellen van een toetsingskader waarin spelregels en kaders worden vastgesteld ter beoordeling van windinitiatieven. Het toetsingskader wordt in samenspraak met betrokkenen gemaakt en wordt uiteindelijk vastgesteld door de gemeenteraad.

De spelregels en kaders in het toetsingskader kunnen o.a. gaan over lokaal eigenaarschap, een gebiedsfonds, normen voor geluid en slagschaduw en de manier waarop belanghebbenden bij concrete initiatieven worden betrokken.

De gemeente verzoekt de provincie om geen vergunningaanvragen binnen het aangewezen zoekgebied en daarbuiten in behandeling te nemen voordat de gemeenteraad het gemeentelijke toetsingskader voor windinitiatieven heeft vastgesteld.

Met het aanwijzen van een zoekgebied voor windenergie krijgt het investeren in het elektriciteitsnetwerk van Deventer weer een hoge prioriteit bij de netbeheerder. Dit is belangrijk voor de energievoorziening en verduurzaming van bedrijven in Deventer.

Beoogd resultaat

Helderheid bieden aan onze inwoners waar en binnen welke kaders windmolens in Deventer mogelijk zijn. Daartoe is het noodzakelijk dat de gemeente zelf zoveel mogelijk de regie voert over het plaatsen van windmolens. Het zoekgebied aan beide kanten en langs de gehele Deventer lengte van de A1 is daarvoor al aangewezen in de reeds vastgestelde gemeentelijke Omgevingsvisie en de provinciale Omgevingsvisie. Dit bevestigen wij met dit besluit.

Hiermee wordt invulling gegeven aan de ambitie om voor 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren.

Als eerste stap van het gebiedsproces wordt in samenspraak met belanghebbenden een toetsingskader voor windenergie-initiatieven gemaakt. Dit toetsingskader wordt door de raad vastgesteld. Bij het vaststellen van de RES 1.0 is al bepaald dat hierbij veel ruimte voor lokaal eigenaarschap en financiële participatie moet zijn. Ook zal in het participatieve proces om te komen tot een toetsingskader veel aandacht worden besteed aan gezondheidsrisico's, met name in relatie tot geluid, trillingen en slagschaduw. Uiteindelijk moet het leiden tot plaatsing van windmolens voor de opwekking van duurzame energie waarmee wij met elkaar, op een zo gedragen mogelijke manier, de RES-doelstelling realiseren.

Kader

- * RES 1.0 West-Overijssel
- * Omgevingsvisie Deventer
- * Fundament Omgevingsvisie provincie Overijssel
- * pMIEK (provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat)
- * Categorieën voor verplichte participatie onder Omgevingswet en Deventer Participatiebeleid

Argumenten ten behoeve van de raad

Voor

1.1 Windenergie is nodig om onze eigen klimaatdoelstellingen te halen.

Deventer heeft als ambitie om voor 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren.

1.2 Deventer heeft zich gecommitteerd aan het RES proces en de verhouding 60/40

tussen wind en zon

Op 7 juli 2021 heeft de raad ingestemd met RES 1.0 en de Deventer bijdrage van 212 GWh aan het RES-bod van West Overijssel. In de RES 1.0, is ook de verhouding 60/40 tussen wind en zon opgenomen. Deventer is en voelt zich medeverantwoordelijk voor het regionale bod. Het aandeel wind bedraagt dan 127 GWh (8 á 9 windmolens).

1.3 Herbevestiging van keuzes in Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie Deventer is windenergie langs grootschalige infra-elementen zoals de A1 (Schipbeekzone) al mogelijk. In de [Omgevingsvisie](#) staat op pag. 61 hierover het volgende: 'We zien mogelijkheden om in het buitengebied in energielandschappen (zonne- en windmolenparken) energie op te wekken. Deze landschappen zijn door hun verschijningsvorm en omvang gebiedsvreemde elementen, die niet of moeilijk in de omgeving zijn in te passen. In het oude hoevenlandschap en het rivierenlandschap (Natura 2000-gebied) zien we weinig tot geen mogelijkheden, maar wel langs grootschalige infra-elementen zoals de A1 (Schipbeekzone) en in delen van het jonge ontginningslandschap'. In het Fundament Omgevingsvisie Overijssel is dit gebied ook aangewezen als geschikt voor het opwekken van windenergie (zie bijlage 2). Dit besluit is in feite een herbevestiging van het bestaande Omgevingsbeleid. Windmolens langs bestaande infrastructuur (A1) en diens invloedssfeer wordt in het algemeen gezien als het minst hinderlijk.

1.4 Eerdere (focus)gebieden voor wind uit de Windverkenning hebben geen speciale status.

De Windverkenning (nov 2020) is niet door de gemeenteraad vastgesteld en heeft geen formele status. Dat betekent dat voor de hele zone langs de A1 een toetsingskader wordt opgesteld, waar initiatieven aan worden getoetst. Binnen de genoemde zone zijn er dan ook geen gebieden met een speciale status, zoals een focusgebied.

1.5 Aanwijzen zoekgebied wind versnelt investeringen in energie infrastructuur Deventer

Netcongestie leidt tot beperkingen voor uitbreiding van zonne-energie, met name op daken en grond van bedrijven. Begin april 2023 heeft Provincie Overijssel per brief (kenmerk D2023-03-008904) het 'Afwegingskader provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) aangeboden. Daarin wordt de prioritering van investeringen in versterking van het stroomnet door Enexis gerelateerd aan het al dan niet aanwijzen van zoekgebieden voor windenergie. Door dit besluit verwachten wij dat Deventer een hogere prioriteit krijgt.

1.6 Aanwijzen van een zoekgebied beperkt de mogelijkheden voor initiatieven buiten het zoekgebied

Met het bevestigen van het gebied dat ook al in de gemeentelijke Omgevingsvisie en het Fundament van de provinciale Omgevingsvisie is aangewezen voor wind, maken we duidelijk dat we het plaatsen van windmolens buiten het zoekgebied niet wenselijk vinden. Wij richten ons hiermee op windinitiatieven die juridisch een grotere kans van slagen hebben.

1.7 Aanwijzen zoekgebied wind voorkomt een provinciaal inpassingsplan (PIP)

Twee jaar geleden is in het kader van de RES afgesproken dat de Overijsselse gemeenten tot 1 juli 2023 de tijd kregen om zoekgebieden voor wind vast te stellen. Zowel ambtelijk als bestuurlijk geeft de provincie Overijssel het signaal af dat Deventer zoals afgesproken (een) zoekgebied(en) moet aanwijzen. Na 1 juli is de provincie namelijk verplicht vergunningsaanvragen voor windprojecten in behandeling te nemen en een provinciaal inpassingplan (PIP) op te stellen als er nog geen gemeentelijk zoekgebied voor windenergie is aangewezen. Vanuit de Elektriciteitswet is de provincie in eerste aanleg bevoegd gezag voor windparken van 5 - 100 MW (1 grote molen levert al 6 MW).

Op grond van dit besluit zullen wij de provincie verzoeken om geen vergunningaanvragen binnen het aangewezen zoekgebied in behandeling te nemen voordat de gemeenteraad het gemeentelijke toetsingskader voor windinitiatieven heeft vastgesteld.

2.1 Een zorgvuldig gebiedsproces organiseert en borgt medezeggenschap

Via een gebiedsproces wordt medezeggenschap voor belanghebbenden georganiseerd en geborgd. Het doel hiervan is de verschillende belangen zo tijdig mogelijk op tafel te krijgen en daarmee een zorgvuldig afgewogen besluit te kunnen nemen. Cruciaal daarbij is aan de voorkant duidelijk en eerlijk te zijn over de kaders. Dit maakt duidelijk wat vastligt (opgave, zoekgebied, landelijke normen) en waar ruimte is voor invloed. Als gemeente verzorgen we de daarom start van het gebiedsproces, waarbij de focus ligt op het opstellen van een toetsingskader voor windinitiatieven. Vervolgens is het aan de initiatiefnemers voor windenergie zelf om de participatie rond een specifieke projectlocatie via een gebiedsproces vorm te geven (conform toetsingskader en de Omgevingswet). Daarvoor zijn ze zelf verantwoordelijk.

De kwaliteit van de projectparticipatie weegt de gemeente mee bij de beoordeling van een initiatief. Vindt de gemeente de participatie die een initiatiefnemer heeft georganiseerd niet goed genoeg, dan krijgt initiatiefnemer de kans de participatie opnieuw te organiseren. Wil de initiatiefnemer dit niet, dan kan de gemeente ervoor kiezen de aanvraag niet in behandeling te nemen.

2.2 Het toetsingskader geeft aan wat de essentiële onderdelen zijn voor een proces waarbij de omgeving op een goede manier wordt meegenomen bij windinitiatieven.

De eerste fase van het gebiedsproces leidt tot een toetsingskader voor windinitiatieven waarin verschillende inhoudelijk/financiële voorwaarden worden beschreven. Het kader omvat meer dan alleen de planologische juridische procedure die doorlopen moet worden. Het gaat ook in op de rolname van de gemeente en haar inwoners. Ook inwoners kunnen verschillende rollen oppakken: grondeigenaar, bewoner of actief in een energiecoöperatie of bewonersplatform. In het toetsingskader wordt o.a. het volgende opgenomen:

- * Een beschrijving van het te volgen gebiedsproces (participatie) door een initiatiefnemer van een windproject;
- * Dat een inspanningsverplichting is vereist van initiatiefnemers om dit uit te voeren;
- * Dat de resultaten van het gebiedsproces worden vastgelegd in een omgevings-overeenkomst;
- * Dat het bevoegd gezag de resultaten van het participatieve gebiedsproces meeweegt in de besluitvorming over de vergunning.
- * Ontwerprichtlijnen en technische kaders
- * Geldende wet- en regelgeving
- * Bewonersparticipatie, co-creatie en planschade

- * Streven naar minimaal 50% lokaal eigenaarschap
- * Mogelijkheden voor het vormen van een gebiedsfonds
- * Landschappelijke inpassing
- * Bijzondere aandacht zullen we hierbij besteden aan de afstandsnormen ten opzichte van dichtbebouwde gebieden/woonwijken. Hierbij doet zich onder meer de vraag voor of we, naast of in aanvulling op de nog door het rijk vast te stellen normen, specifiek gemeentelijke normen willen hanteren.

Tegen

- * We zijn ons bewust dat in het Evaluatierapport Buhrs wordt geadviseerd om juist samen met belanghebbenden over locaties voor windmolens te bepalen. In geval gaat het echter niet om concrete locaties, maar om het aanwijzen van een zoekgebied. De eerste stap van het participatieproces is het opstellen van een toetsingskader dat zal worden toegepast voor beoordeling van concrete initiatieven binnen het zoekgebied. Het aanwijzen van een zoekgebied is de enige manier om zelf regie te houden in relatie tot de bevoegdheid van de provincie en ervoor te zorgen dat investeren in het elektriciteitsnet van Deventer hoge prioriteit krijgt bij de netbeheerder (pMIEK). Gemeente kiest er nu voor om voor het gebied dat in de gemeentelijke en provinciale omgevingsvisie al staat beschreven als gebied waar windenergie al mogelijk is, samen met belanghebbenden een toetsingskader op te stellen. Daarmee houden belanghebbenden invloed op initiatieven.
- * Binnen het aangewezen zoekgebied heeft de gemeente minder sturing op de exacte locaties van windmolens. Ze kunnen, vanuit het oogpunt van de gemeente, op minder optimale locaties komen te staan. Het toetsingskader biedt echter de mogelijkheid om te sturen op de meest geschikte locaties.
- * Plaatsen van windmolens zal leiden tot weerstand van omwonenden en andere partijen. Dit is niet te voorkomen en is onafhankelijk van de locatie en het participatieproces. Belangrijk aandachtspunt uit het Evaluatierapport Buhrs hierbij is 'voldoende ruimte bieden voor interactie: het uitwisselen van zorgen, wensen en belangen' en 'Deelnemers voldoende kennis geven'.
- * Er zijn nog geen (nieuwe) landelijke normen voor geluid, slagschaduw, lichtschittering en externe veiligheid. Medio dit jaar wordt duidelijk wat de landelijke normen worden. In het eerste kwartaal van 2024 worden deze onherroepelijk. Gedurende het participatieproces zal steeds transparant worden gecommuniceerd over de stand van zaken betreffende de ontwikkeling en vaststelling van deze normen. Het lijkt vooralsnog onwaarschijnlijk dat de provincie of gemeente in zal stemmen met een plan voordat er duidelijkheid is over de landelijke normen. Daarnaast zal ook de vraag worden gesteld of het wenselijk is om in aanvulling op de landelijke normen gemeentelijke normen te hanteren.
- * Besluitvormingsproces over windenergie loopt samen met het besluitvormingsproces van de RES 2.0 en het opstellen van een nieuw Energieplan. Deze processen lopen niet volgordelijk en kunnen daardoor de besluitvorming bemoeilijken. Afhankelijk wanneer de besluitvorming in de raad over het zoekgebied wind plaatsvindt kan het besluitvormingsproces voor de RES 2.0 te vroeg komen. De gemeentelijke besluitvorming over windenergie zal leidend zijn. Dit vraagt afstemming met RES West-Overijssel en een duidelijke planning voor de raad, belanghebbenden en inwoners.

Betrokken partijen en participatie

Het politieke proces rond de Windverkenning in 2021 heeft laten zien dat de uitgevoerde participatie niet heeft geleid tot besluitvorming in de gemeenteraad over de Windverkenning. Het participatieproces is geëvalueerd door Bureau Buhrs. [Raadsmededeling Maatschappelijke dialoog grootschalige opwek Gemeente Deventer \(raadsinformatie.nl\)](https://www.raadsinformatie.nl)

De aandachtspunten uit het eindrapport vormen een belangrijke bouwsteen van dit nieuwe proces. Daarnaast vormt het nieuwe gemeentelijk participatiebeleid (febr 2023) de basis. Het belangrijkste aandachtspunt is dat 'bij aanvang en gedurende het hele proces het doel van het proces en mate van invloed van de deelnemers duidelijk moet zijn. Ook dienen deelnemers goed inzicht te hebben in wat met de resultaten wordt gedaan: in welk beleidsproces worden ze gebruikt, hoe verloopt de besluitvorming?'

Het antwoord daarop luidt als volgt: het doel van de eerste stap van het participatieproces is het opstellen van een toetsingskader voor windinitiatieven. Alle deelnemers aan het participatieproces worden uitgenodigd om daar input voor te leveren. Alle input wordt vastgelegd en meegenomen in het toetsingskader dat uiteindelijk wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Tijdens dat besluitvormingsproces zal de raad beoordelen of de opbrengst van het participatieproces op de juiste wijze is verwerkt in het toetsingskader. Als deelnemers aan het participatieproces het niet eens met het voorgestelde toetsingskader kunnen ze dat kenbaar maken aan de gemeenteraad.

Lusten & lasten

In een nieuw participatietraject zal meer aandacht besteed worden aan de lusten die tegenover de lasten staan. Daarbij ligt een vorm van financieel voordeel het meest voor de hand. Dat kan door financiële participatie in windmolens, delen in de opbrengst van de windmolen en/of gebruik van een deel van de opgewekte energie voor eigen gebruik. Ook kan worden gedacht aan voordelen zoals het instellen van een gebiedsfonds waarmee bijvoorbeeld investeringen in buurt-/dorpsvoorzieningen, natuur en recreatie betaald kunnen worden. Dat fonds wordt dan jaarlijks gevuld met een deel van de opbrengsten van de windmolens. Omwonenden bepalen waaraan het geld uit het gebiedsfonds wordt besteed. Voor al deze vormen van compensatie van negatieve effecten van windmolens op het leefgenot geldt dat het niet eenvoudig is om dit zorgvuldig, eerlijk en rechtmatig uit te voeren. Er zijn wel goede voorbeelden uit Nederland en in bijvoorbeeld Duitsland wordt hiermee al jaren met succes (en draagvlak) gewerkt.

Veranderende rol gemeente

Ons uitgangspunt is dat het plaatsen van windmolens bij voorkeur voort moet komen uit lokaal initiatief. Initiatiefnemers zijn daarmee primair verantwoordelijk voor het organiseren van een adequaat participatieproces. Dit past ook bij de uitgangspunten van de Omgevingswet. Dat neemt niet weg dat de gemeente daarin een belangrijke rol speelt.

Die rol moet er bovenal toe leiden dat maximale zeggenschap van betrokkenen wordt geborgd. Daarom wordt als eerste stap van het participatieve gebiedsproces onder regie van de gemeente een toetsingskader voor windinitiatieven opgesteld. Dit toetsingskader wordt door de raad vastgesteld.

Financiële consequenties

Het uitvoeren van een participatief gebiedsproces waarvan de eerste stap wordt gevormd door het opstellen van een toetsingskader en de bijbehorende communicatie vraagt om extra capaciteit. Die kan worden gedekt uit de extra middelen uit de regeling capaciteit voor klimaat en energiebeleid. Hierbij is voor 2023 rekening gehouden met €150.000,- en voor 2024 en 2025 met €200.000,-.

Via een anterieure overeenkomst tussen gemeente en initiatiefnemer worden afspraken gemaakt over de kostenverdeling van het hele planproces.

Betrokkenheid raad

Op 29 maart jl. was er een werksessie voor de raad over windenergie waarin, naast een terugblik op de afgelopen 2½ jaar, verschillende scenario's zijn gepresenteerd.

Na dit besluit wordt gestart met het gebiedsproces. De eerste stap daarin is het

opstellen van een toetsingskader voor windinitiatieven.

Het toetsingskader voor windinitiatieven wordt samen met inwoners en belanghebbenden opgesteld (Q3 2023) en wordt ter besluitvorming voorleggen aan de raad (Q4 2023).

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

M.A. Kossen

R.C. König

RAADSBESLUIT

Onderwerp : Regie op windenergie
RES
energietransitie
Voorstelnummer : 2023-520
Raadstafel d.d. :
Raadsvergadering :

De raad van de gemeente Deventer,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 30-05-2023, nummer 2023-520

BESLUIT

1. Het gebied langs de A1 als zoekgebied voor windmolens te herbevestigen, conform de Omgevingsvisie Deventer en in lijn met het Fundament van de Omgevingsvisie 'Overijssel voor elkaar'
2. Als eerste stap van het gebiedsproces, een toetsingskader windenergie te maken, in samenspraak met belanghebbenden
3. De provincie te verzoeken om geen vergunningaanvragen binnen het aangewezen zoekgebied en daarbuiten in behandeling te nemen voordat de gemeenteraad het gemeentelijke toetsingskader voor windinitiatieven heeft vastgesteld.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van
De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

A. Kerver

R.C. König

Wat is er de afgelopen jaren gebeurd?

RES en Windverkenning

Op 18 december 2019 heeft de raad ingestemd met de Startnotitie voor de Regionale Energiestrategie (RES) West-Overijssel. Het opstellen van een RES komt voort uit het landelijke Klimaatakkoord waarin de doelstelling is opgenomen om een 35 TW duurzame stroom op te wekken op land. Hiertoe is Nederland opgedeeld in 30 regio's. Deventer valt onder West-Overijssel. Voor meer achtergrond, zie: [Hoe is de afspraak van 35TWh opwek duurzame energie op land door de 30 regio's tot stand gekomen? - Regionale Energiestrategie \(regionale-energiestrategie.nl\)](https://deventer.raadsinformatie.nl/document/6323189/3#search=%22motie%20windverkenning%22)

Op het moment dat het besluit over de Startnotitie RES werd genomen was Deventer al bezig met een verkenning naar windenergie. Op 31 mei 2017 (zie raadsbesluit met voorstelnummer 2001392) had de raad namelijk ingestemd met een initiatiefvoorstel van GroenLinks waarin het college is verzocht om een verkennend onderzoek uit te voeren naar de uitbreidingsmogelijkheden voor windenergie in Deventer inclusief een vergelijking met andere vormen van duurzame energie. Het verkennend onderzoek is uitgevoerd is op 20 maart 2018 aangeboden aan de raad:

<https://deventer.raadsinformatie.nl/document/6323189/3#search=%22motie%20windverkenning%22>

Dit rapport vormde de basis voor een meer gedetailleerde gemeentelijke windverkenning. In november 2020 werd het rapport Windverkenning Deventer afgerond. Daarin zijn 15 potentiële gebieden voor plaatsing van windturbines onderzocht. Uit dat onderzoek kwamen zes zoekgebieden naar voren, waarvan er twee zijn aangewezen als focusgebied. Met raadsmededeling 2020-001967 d.d. 26 november 2020 heeft het college de wensen en bedenkingen gevraagd van de gemeenteraad over de 'Windverkenning Deventer' en het voorgenomen besluit om de zoekgebieden 3 en 13 uit de Windverkenning aan te wijzen als focusgebieden voor de opwekking van windenergie.

In bijlage 1 is de kaart met 15 potentiële gebieden opgenomen.

Op 18 maart 2021 heeft het college de raad geïnformeerd over wat er met de wensen en bedenkingen is gedaan.

<https://deventer.raadsinformatie.nl/document/9925147/1/2021-03-18+519+Raadsmededeling+Windverkenning+Deventer>

Over de Windverkenning en het voorstel om zoekgebieden 3 en 13 aan te wijzen als focusgebied is meerdere keren gesproken in de raad. De laatste keer was op 16 juni 2021. Voor het gemeentehuis lieten honderden mensen blijken het niet eens te zijn met dat voorstel.

De eindconclusie van de raadsvergadering was om vooralsnog niets te doen met de Windverkenning. Wel deed de wethouder de toezegging om na de zomervakantie te komen met een plan van aanpak voor een PlanMER.

https://deventer.raadsinformatie.nl/vergadering/866483#ai_6053856

Na de intensieve debatten over de windverkenning heeft de raad wel ingestemd met de RES 1.0. De besluitvorming daarover heeft als volgt plaatsgevonden. Op 14 april 2020 heeft het college ingestemd met de Deventer bijdrage van 212 GWh aan het concept RES bod van West Overijssel. Op 23 september 2020 heeft de Raad wensen en bedenkingen op de concept-RES kenbaar gemaakt. Op 28 april 2021 is door de raad het Hoofdlijnenakkoord RES 1.0 vastgesteld. Tenslotte heeft de raad op 7 juli 2021 ingestemd met de RES 1.0, waarin ook de verhouding 60/40 tussen wind en zon is opgenomen. Vanwege de uitkomst van het debat over de Windverkenning heeft Deventer daarbij wel aangegeven geen zoekgebieden voor windmolens aan te wijzen.

[Vergadering Raadsvergadering \(via MS Teams\) 07-07-2021 Gemeente Deventer \(raadsinformatie.nl\)](https://deventer.raadsinformatie.nl/vergadering/866483#ai_6053856)

Op 29 maart 2023 heeft een ambtelijke werksessie plaatsgevonden met de raad. Die bestond uit twee delen: eerst een terugblik en vooruitblik op de processen van de RES, windverkenning en energieplan. Het tweede deel ging over de acht scenario's voor het omgaan met het windvraagstuk. Daarbij lag de focus op de inventarisatie van argumenten die voor raad belangrijk zijn.

https://deventer.raadsinformatie.nl/document/12567174/1/2023-03-29_Presentatie_RES_en_Windenergie

Participatie

Tussen september 2020 en juni 2021 heeft een intensief participatietraject plaatsgevonden. Daarbij werden parallel twee sporen gevolgd:

- Participatie over de RES 1.0
- Participatie over de Windverkenning en daarin benoemde focusgebieden.

De participatie vond vooral plaats door middel van gesprekken in de verschillende dorpen en buurten. Vanwege corona vonden veel gesprekken digitaal plaats.

Tijdens verschillende raadsbijeenkomsten zijn kritische vragen gesteld over het participatietraject.

Het participatieproces is geëvalueerd door Bureau Buhrs. Hierover is op 15 december 2021 met de raad gesproken. <https://deventer.raadsinformatie.nl/bijeenkomst/800191/Raadstafel%2015-12-2021>

Op 4 mei 2022 is de eindrapportageraad hierover van Bureau Buhrs naar de raad gestuurd. <https://deventer.raadsinformatie.nl/modules/8/Ontvangen%20van%20B%26W/751896>

Op 27 september 2022 heeft het college aan de raad laten weten dat het, in lijn met het bestuursakkoord, voornemens is het instrument Burgerberaad in te zetten als belangrijk onderdeel van de totale maatschappelijke dialoog over de Energietransitie. Het werd gezien als een noodzakelijke stap terug om vervolgens de stappen vooruit te kunnen maken na de participatietrajecten RES en Windverkenning.

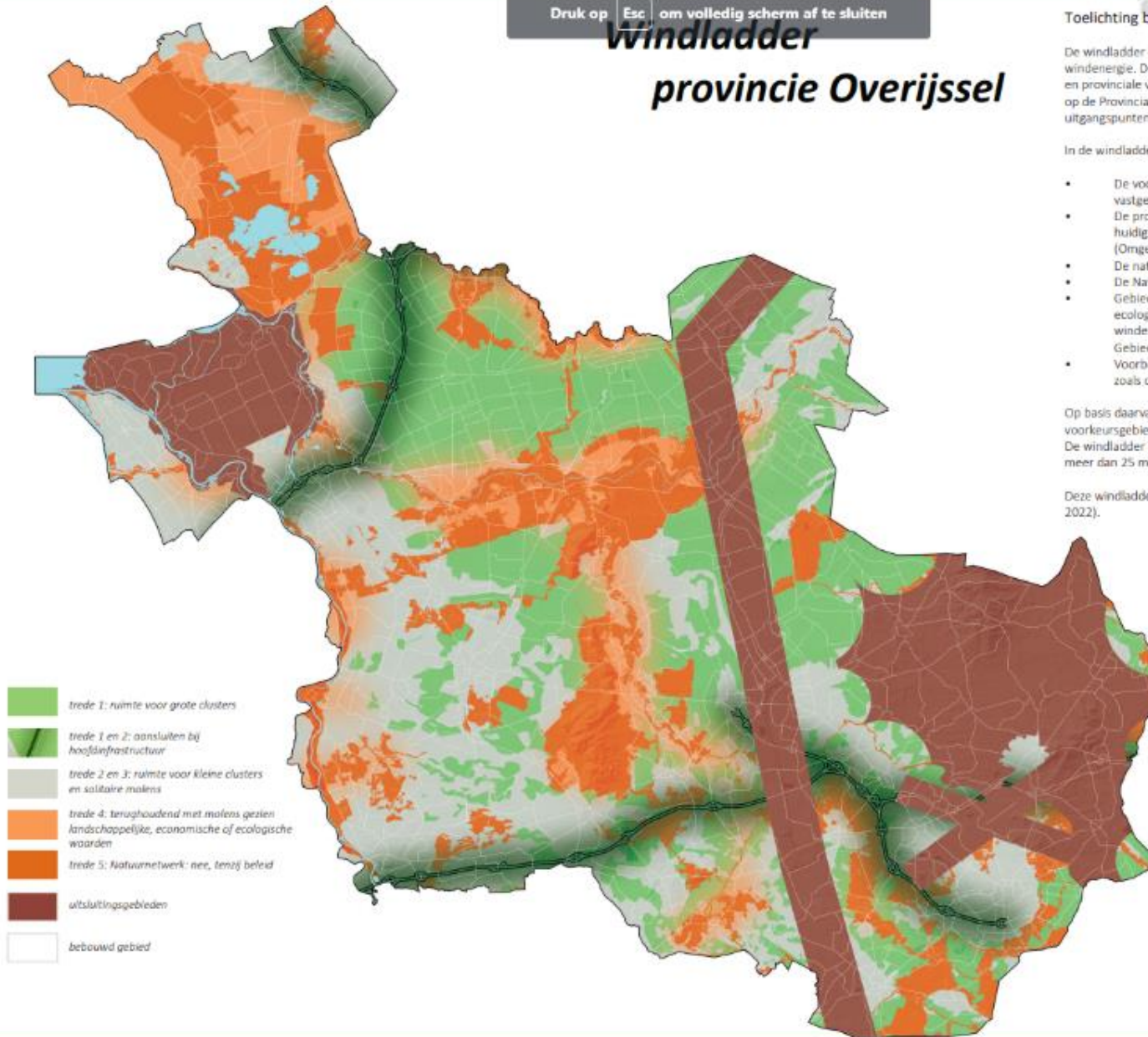
<https://deventer.notubiz.nl/document/11892669/1/2022-09-29+772+Raadsmededeling+Burgerberaad+Energie>

Over het Burgerberaad is in meerdere raadstafels gesproken. Dat heeft er eind januari 2023 toe geleid dat de raad het initiatief van het college om een burgerberaad te gebruiken voor de afwegingen rond energietransitie, heeft verworpen. Het college is nu aan zet om een ander voorstel te doen over het proces tot het realiseren van onze doelstellingen voor windenergie.

Druk op **Esc** om volledig scherm af te sluiten

Windladder

provincie Overijssel

Toelichting bij de Overijsselse windladder (november 2022)

De windladder Overijssel illustreert het provinciale ruimtelijke beleid voor windenergie. De ladder schetst en verduidelijkt de huidige mogelijkheden en provinciale voorkeuren voor windprojecten. Deze ladder is gebaseerd op de Provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening 2022 en de uitgangspunten voor wind die in 2021 in de RESsen zijn vastgelegd.

In de windladder zijn samengebracht:

- De voorkeursvolgorde in opstellingen, zoals opgenomen in de vastgestelde RESsen 1.0;
- De provinciale uitsluitingsgebieden, zoals onderdeel van het huidige Omgevingsbeleid (Omgevingsvisie en Omgevingsverordening);
- De nationale uitsluitingsgebieden;
- De Natura 2000- en NNN-gebieden;
- Gebieden met hoge economische, landschappelijke of ecologische waarden die van belang zijn bij afwegingen rond windenergie, gebaseerd op de Omgevingsvisie en Catalogus Gebiedskenmerken;
- Voorbeelden van opstellingen die aansluiten bij het landschap, zoals opgenomen in ontwerp-onderzoek voor de RESsen.

Op basis daarvan geeft de ladder een ruimtelijk beeld van voorkeursgebieden en voorkeursopstellingen voor windmolenprojecten. De windladder is van toepassing op windturbines met een tiphoogte van meer dan 25 meter.

Deze windladder biedt duidelijkheid over het huidige beleid (november 2022).

Persbericht
2 juni 2023

Windenergie in Deventer onder voorwaarden langs de A1

Het hele gebied langs de A1, van de IJssel tot aan de oostelijke gemeentegrens, is het gebied waar windenergie in Deventer onder voorwaarden mogelijk wordt. Het gebied staat al als zoekgebied voor windenergie vermeld in de gemeentelijke en provinciale omgevingsvisie. Daarmee is het ook het meest kansrijk. Plannen voor windenergie in dat gebied worden getoetst aan regels die de gemeente samen met betrokken partijen opstelt.

Het college van burgemeester en wethouders heeft dit besluit op 30 mei genomen. Met dit besluit houdt de Deventer samenleving invloed op waar in het gebied windmolens mogen komen en hoe er rekening wordt gehouden met de omgeving.

Duidelijkheid

Windenergie is noodzakelijk om te voldoen aan de ambitie van Deventer om in 2030 55% van de CO₂-uitstoot te verminderen en in 2050 energieneutraal te zijn. Dat laatste betekent dat er evenveel duurzame energie wordt opgewekt als verbruikt. “Met dit besluit geven wij de inwoners van Deventer duidelijkheid over de manier waarop wij als college die ambitie in willen vullen. Windenergie is daar echt voor nodig, maar we gaan er wel regels voor opstellen,” aldus wethouder Thomas Walder.

Samen met inwoners

Die regels worden samen met belangstellenden opgesteld. Inwoners en ondernemers met een plan voor windenergie, moeten zich aan die regels houden. Voor een deel staan ze in de wet en voor een deel beslist de gemeenteraad erover. “Dan kun je denken aan voorwaarden die ervoor zorgen dat bewoners in het gebied kunnen meedenken, meedoen en ook meeprofiteren,” aldus Walder.

Vervolg

Als de gemeenteraad dit voorstel van het college omarmt, start het opstellen van de regels, die uiteindelijk weer door de raad worden vastgesteld. Dat is waarschijnlijk eind van dit jaar. De regels worden dan door de raad gebruikt bij de beoordeling van een initiatief voor windenergie in het gebied.

In de maand juni wordt er een informatiebijeenkomst georganiseerd waar dit besluit wordt toegelicht. Mensen met ideeën, vragen en opmerkingen kunnen mailen naar windenergie@deventer.nl.

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
www.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl
KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Provinciale Staten van Overijssel

Inlichtingen bij
I. van der Sloot
Telefoon 038 499 9348
I.vd.Sloot@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
16.05.2023	D2023-05-006324	2023-014016	1 van 2			

Onderwerp: Stand van zaken aanwijzen zoekgebieden RES

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
 ter informatie
 anders, en wel:

In juni 2021 is de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 vastgesteld door de Algemene Besturen van de Waterschappen, Provinciale Staten en de gemeenten in Overijssel.¹ In de RES 1.0 is de afspraak gemaakt om voor 1 juli 2023 zoekgebieden aan te wijzen en dit in het ruimtelijk beleid van de deelnemende overheden op te nemen. Nu, twee jaar later hebben veel gemeenten zoekgebieden vastgesteld of zijn gemeenten van plan dat voor 1 juli 2023 te doen. In deze brief geven wij u een stand van zaken- en geven we aan hoe we gemeenten ondersteunen in het vaststellen van zoekgebieden voor de grootschalige opwek van windenergie op land na 1 juli 2023.

Gemeenten werken de afspraken van de RES 1.0 uit, wijzen zoekgebieden aan en maken windbeleid

De afspraak in de RES is gemaakt dat de partners de ruimtelijke inpassingskaders opnemen in hun ruimtelijke beleid voor de RES 2.0, voor 1 juli 2023. Met het vaststellen van een zoekgebied geeft een gemeente invulling aan deze afspraken. Hiermee zorgt de gemeente ervoor dat wij rekening kunnen houden met het lokale (wind)beleid. Van de 25 gemeenten hebben 11 gemeenten op dit moment zoekgebieden vastgesteld, 3 gemeenten gaan geen zoekgebieden vaststellen en de overige 11 gemeenten zijn er mee bezig. Van deze 11 gemeenten zijn er nu 3 (Wierden, Hellendoorn en Steenwijkerland), die aangegeven hebben meer tijd nodig te hebben voor het aanwijzen van zoekgebieden. Daarbij hebben ze ons verzocht om uitstel van de termijn van 1 juli 2023.

Naast partner in de RES zijn we bevoegd gezag voor windenergieprojecten vanaf 5MW

Uit de Elektriciteitswet volgt ook dat wij verzoeken van windinitiatieven in behandeling moeten nemen. Hierin staat ook dat wij in ieder geval toepassing geven aan deze bevoegdheid indien gemeenten geen bestemmingsplan vaststellen en een initiatiefnemer ons verzoekt een inpassingsplan/projectbesluit te nemen. Omdat we ook partner in de RES zijn hebben wij vastgelegd hoe wij van deze bevoegdheid gebruik maken. Dat is beschreven in het Provinciaal Programma Energiestrategie ([PPE²](#)).

¹ M.u.v. de gemeente Rijssen-Holten
² Zie koppeling voor verwijzing naar het programma

Wij ondersteunen gemeenten in het vaststellen van zoekgebieden voor de grootschalige opwek van windenergie op land na 1 juli 2023, die ons hebben gevraagd om verzoeken voor vergunning voor wind op land voor die gemeenten pas na de afgesproken datum in behandeling te nemen (uiterlijk 1 januari 2024), waarbij maatwerk per gemeente uitgangspunt is

Dit betekent dat wij voor de betreffende gemeenten geen initiatieven voor de grootschalige opwek van wind op land tot de afgesproken datum in behandeling nemen. Dit is momenteel van toepassing op twee gemeenten. Deze gemeenten zijn momenteel bezig met het proces tot het aanwijzen van zoekgebieden en kunnen dat proces niet voor 1 juli afgerond hebben. De derde gemeente heeft verzocht om geen initiatieven in behandeling te nemen totdat het windbeleid is vastgesteld. Deze gemeente heeft wel op tijd zoekgebieden vastgesteld. Wij geven hieronder aan dat dit niet mogelijk is, maar dat wij wel met deze gemeente meedenken voor een passende oplossing.

Het is niet mogelijk om al bij de provincie ingediende verzoeken te toetsen aan nog vast te stellen beleid van gemeenten

Een aantal gemeenten heeft voor 1 juli 2023 zoekgebieden vastgesteld en is van plan voor het eind van 2023 aanvullend windbeleidskader vast te stellen over participatie, de manier waarop windenergie tot stand komt, etc. Wanneer er een verzoek om vergunning is ingediend bij de provincie dan geldt het beleid wat op het moment van indienen is vastgesteld. Er is daarmee geen reden om – vanwege een nog nader op te stellen beleidskader wind – te wachten met het in behandeling nemen van initiatieven. Wel zullen we in alle gevallen – zodra een initiatiefnemer zich meldt – volgens het afwegingskader uit het PPE ons eerst bij de gemeente melden om te kijken of en hoe het initiatief opgepakt wordt en hoe hierin goed de verbinding gelegd kan worden met het door de gemeente nog op te stellen beleidskader.

Het is goed om hierbij te beseffen dat zodra een initiatief in behandeling wordt genomen het in de meeste gevallen in eerste instantie vaak gaat om een principeverzoek. Pas daarna gaat een initiatiefnemer aan de slag met o.a. het opstellen van een participatieplan, project MER, etc. Ook als een gemeente op 1 juli 2023 nog niet het windbeleid heeft vastgesteld is het mogelijk om hier in goed overleg met de initiatiefnemer rekening mee te houden. Mocht een gemeente geen aanvullende kaders vaststellen dan is het goed om te beseffen dat we als provincie kaders hebben waaraan een initiatiefnemer moet voldoen. Deze zijn onder meer opgenomen in het PPE.

We werken met gemeenten samen als één overheid

Vanuit de verschillende formele bevoegdheden van overheden, werken we graag als één overheid samen. Dit betekent dat we onze hulp aanbieden bij het opstellen van het verdere windbeleid. Daarnaast zullen we ons in alle gevallen tot gemeenten wenden op het moment dat een initiatiefnemer een verzoek tot medewerking bij ons indient. Op dit moment is van dat laatste nog geen sprake.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, B. Parmet